

На основу члана 4.8. Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ”, бр. 7/02 и 13/03) и чл. 6. и 7. Правилника о тарифном поступку (“Службени гласник БиХ”, број 44/05), рјешавајући по захтјеву “Електропреноса Босне и Херцеговине” а.д. Бања Лука, број: 01-5826/07 од 31. октобра 2007. године, Државна регулаторна комисија за електричну енергију, на сједници одржаној 19. децембра 2007. године, донијела је

ОДЛУКУ

1. “Електропреносу Босне и Херцеговине” а.д. Бања Лука (Електропренос БиХ) одређује се потребни годишњи приход за 2008. годину у износу од 119.148.058 КМ и утврђује тарифа за услуге преноса електричне енергије (мрежарина), како слиједи:
 - Просјечна преносна мрежарина износи 0,870 фенинга/kWh и примјењује се за декларисани извоз а наплаћује власницима лиценце за дјелатност међународне трговине електричном енергијом,
 - Дио преносне мрежарине који се односи на енергију износи 0,566 фенинга/kWh и примјењује се за купце у Босни и Херцеговини који преузимају електричну енергију са мреже преноса,
 - Дио преносне мрежарине који се односи на снагу износи 1,454 КМ/kW и примјењује се за купце у Босни и Херцеговини који преузимају електричну енергију са мреже преноса.
2. “Независном оператору система у Босни и Херцеговини” (НОС БиХ) се налаже да, по истеку сваког календарског мјесеца, сачини извјештај о величинама декларисаног извоза са припадајућим вриједностима за сваког власника лиценце у електроенергетском сектору, на основу којег ће Електропренос БиХ фактурисати услуге према тарифи из алинеје 1. претходне тачке.
3. НОС БиХ је дужан да, у сарадњи са Електропреносом БиХ и власницима лиценце за дистрибуцију електричне енергије, по истеку сваког календарског мјесеца, сачини извјештај о величинама енергије и вршних оптерећења у свим тачкама преузимања. На основу овог извјештаја фактуришу се мрежарине за енергију и снагу.
4. Регулаторна тијела за електричну енергију у Федерацији Босне и Херцеговине и Републици Српској, те надлежно тијело Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, користе тарифу одређену овом одлуком приликом одређивања тарифа за крајње купце, према структури тарифних елемената у оквиру поједних категорија потрошње.
5. Ова одлука ступа на снагу даном доношења, примјењује се од 1. јануара 2008. године и биће објављена у “Службеном гласнику БиХ” и службеним гласилима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

Одлука са образложењем доставит ће се подносиоцу захтјева и умјешачима у тарифном поступку и објавити на интернет страници ДЕРК-а у року од 30 дана од дана доношења.

Образложење

Успостава Компаније за пренос електричне енергије у Босни и Херцеговини омогућена је доношењем Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини (“Службени гласник Босни и

Херцеговини”, бр. 7/02 и 13/03) и Закона о оснивању Компаније за пренос електричне енергије у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ”, број 35/04).

“Електропренос Босне и Херцеговине”, Бања Лука (у даљем тексту: Компанија) власник је лиценце за обављање дјелатности преноса електричне енергије, у складу са одлуком Државне комисије за електричну енергију (у даљем тексту: ДЕРК), број: 05-28-323-15/06 од 28. јуна 2007. године (“Службени гласник БиХ”, број 54/07).

Компанија се сходно члану 12. *Методологије за израду тарифа за услуге преноса електричне енергије, независног оператора система и помоћне услуге* (“Службени гласник БиХ”, бр. 46/05 и 17/07) (у даљем тексту: Тарифна методологија), финансира из пружања услуга купцима и извозницима, које обрачунава и фактурише по одобреној мрежарини и из других извора, као што су накнаде за прикључак на преносну мрежу.

У складу са чланом 3. *Правилника о тарифном поступку* (“Службени гласник БиХ”, број 44/05) Компанија подноси ДЕРК–у захтјев за одобрење тарифа. Компанија је поднијела захтјев за одобравање тарифа, број: 01-5826/07 од 1. новембра 2007. године (запримљен 1. новембра 2007. године под бројем: 04-28-396/07). Захтјев је поднијет на обрасцима прописаним *Одлуком о одређивању образаца за достављање података у тарифном поступку* (“Службени гласник БиХ”, број 44/05) са потребним прилозима.

У складу са чл. 4. и 9. *Правилника о тарифном поступку*, исказани подаци морају бити јасно изложени, тако да омогућавају њихову потпуну идентификацију и морају пружити довољно информација да би се могла донијети одлука.

Разматрање захтјева за тарифе кроз поступак одобравања тарифа у највећој могућој мјери мора испоштовати основна начела која прописују да ће тарифе бити праведне и разумне, уоправне, засноване на објективним критеријумима и на оправданим трошковима и одређене на транспарентан начин. Подносилац захтјева за одобрење тарифе дужан је доказати да предложена тарифа испуњава захтјеве из закона Босне и Херцеговине и правила и прописа ДЕРК–а.

Захтјев Компаније наводи слиједеће трошкове и расходе за 2008. годину: трошкови материјала у износу 6.124.980 КМ, трошкови услуга 6.375.152 КМ, трошкови радне снаге 46.509.494 КМ, амортизација 60.941.140 КМ, трошкови камата 7.463.880 КМ, остали трошкови 6.017.890 КМ, остали и ванредни расходи 572.250 КМ, издаци за регулаторну накнаду 1.800.000 КМ, трошкови резервисања 5.500.000 КМ, што чини укупно потребни годишњи приход од 141.304.786 КМ.

ДЕРК је извршио цјеловит преглед документације Компаније, а за потребе тарифног поступка коришћен је и дио документације који је добивен у оквиру редовне мониторинг посјете Компанији обављене 19. октобра 2007. године.

Након прегледа обимне документације, потпуност захтјева НОС–а БиХ је потврђена актом ДЕРК–а, број: 04-28-396-1А/07 од 20. новембра 2007. године, о чему је НОС БиХ обавијештен наредног дана дописом број: 04-28-396-2/07, па се у наставку тарифног поступка могло приступити оцјени свих поднијетих доказа уз придржај права ДЕРК–а да тражи додатне податке и информације када то буде сматрао потребним.

Захтјев Компаније је рјешаван провођењем поступка формалне расправе, у свему према одредбама *Правилника о јавним расправама* (“Службени гласник БиХ”, број 38/055), према чијој је одредби члана 45. ДЕРК краћим обавјештењем у дневним новинама и на својој интернет страници упознао јавност са сажетком поднијетог захтјева и могућношћу заинтересованих чланова јавности да се непосредно упознају са захтјевом и упуте писане коментаре у вези са предметом тарифног поступка.

Обавјештење за јавност је позвало и лица заинтересована да у поступку формалне расправе учествују као умјешачи да писмено докажу свој интерес, те најавила одржавање формалне расправе о захтјеву.

Након достављања захтјева за стицање статуса умјешача, ДЕРК је закључком број: 04-28-396-10/07 од 29. новембра 2007. године дозволио учешће у поступку у својству умјешача како би саслушао свједочења о позицијама и интересима слиједећих субјеката: ЈП Електропривреда Босне и Херцеговине д.д. – Сарајево, МХ “Електропривреда Републике Српске” – Матично предузеће, а.д. Требиње, ЈП “Електропривреда Хрватске заједнице Херцег Босне” д.д. Мостар и Алуминија д.д. из Мостара.

Умјешачи нису користили право да изврше непосредан увид у документацију уз захтјев за тарифе.

Иако је јавност позвана да може доставити коментаре на тарифни захтјев, ДЕРК до закључења рока за њихову доставу није примио нити један коментар од стране јавности.

Припремна расправа о поднијетом захтјеву Компаније одржана је 3. децембра 2007. године у Тузли. На припремној расправи утврђена је листа питања које је неопходно расправити и редослијед извођења расправних радњи.

На формалној расправи стране у поступку су презентовале своје доказе како би се утврдила истинитост њихових тврдњи. Обрађивано је свако од питања редом којим су и номинирана, најприје излагањем одговора подносиоца захтјева а потом излагањем коментара умјешача и водитеља поступка.

Коначан извјештај водитеља поступка описује ток поступка, понуђене доказе и утврђене чињенице, релевантне правне одредбе и препоруку члановима Комисије (у даљем тексту: Комисија) и достављен је странци у поступку актом ДЕРК–а, број: 04-28-396-29/07 од 12. децембра 2007. године, те трећим заинтересованим лицима који су доказали директан интерес да учествују у тарифном поступку и којима је такав статус правоваљано признат од стране ДЕРК–а.

Анализа трошкова и прихода, изложена у извјештају водитеља потврђује, одбија или прилагођава појединачне ставке, величине или методе коришћене за припрему приједлога тарифе, у складу са дискреционим правима ДЕРК–а у тарифном поступку.

Извјештај је требао да пружи разумну основу Комисији да на предоченим подацима, аргументима и појашњењима, те коментарима Компаније (број: 01-6853/07 од 19. децембра 2007. године) и заинтересованих лица ЈП “Електропривреда Хрватске заједнице Херцег Босне” д.д. Мостар, коментари под бројем: И-5-7184/07 од 14. децембра 2007. године, МХ “Електропривреда Републике Српске” – Матично предузеће, а.д. Требиње, коментари под бројем: 1.1/03/2-2085-9/07 од 14. децембра 2007. године и ЈП Електропривреда Босне и Херцеговине д.д. – Сарајево, коментари под бројем: 01-20611/07 од 14. децембра 2007. године), датим на приједлог овог извјештаја, након што их пажљиво размотри и процјени, донесе своју коначну одлуку о поднијетом захтјеву.

Комисија, дакле, мора усмјерити своја разматрања на све елементе у трошковној структури које је истицао подносилац захтјева, анализу трошкова и прихода изложену у коначном извјештају као и коментаре подносиоца захтјева и умјешача подношених у току цијелог поступка, те цјеловитом обсервацијом одлучити о поднијетом захтјеву. Слиједом такве обавезе, Комисија излаже слиједаћа своја становишта:

По основу *трошкова материјала* Компанија је затражила 6.124.980 КМ. Комисија се присјећа да је за ове трошкове у 2007. години одобрила износ 5.552.863 КМ, а да прогнозирана реализација ових трошкова за 2007. годину од стране Компаније износи 5.002.671 КМ. Нити захтјев Компаније нити вођена расправа не појашњавају нагли пораст ових трошкова, осим што га дјелимично оправдавају праксом Компаније да на овој трошковној позицији књижи и бесповратни порез на додатну вриједност (ПДВ) за фактуре по основу ИТС механизма. Комисија указује да се овај трошак, према уобичајеној рачуноводственој пракси, књижи у групи трошкова услуга. Такођер, за велики пораст ових трошкова валидан аргумент не представља ни повећање просјечног преносног капацитета од 3,3%. Умањујући првобитно потраживани износ за износ ПДВ-а на приход од ИТС механизма, Компанија се у својим коментарима на извјештај водитеља поступка задовољава са новим износом по овом основу од 5.102.502. Комисија стога одобрава 81,6 % траженог износа за трошкове материјала у 2008. години тј. 5.002.671 КМ.

По основу *трошкова услуга* Компанија је захтијевала износ од 6.375.152 КМ. Комисија је у претходном тарифном поступку ове трошкове одобрила у износу од 5.398.783 КМ а процјена њихове реализације у 2007. години износи 4.133.478 КМ. Компанија тражени износ образлаже предвиђањем коришћења нових услуга (ангажовање трећих лица) које у досадашњем пословању није имала. Иако је Компанија наводила сличне разлоге пораста трошкова услуга и у претходном тарифном поступку, није дошло ни до приближне реализације истог. Узимајући у обзир процјену реализацију овог трошка за 2007. годину те примјетну стабилност кретања ових трошкова у претходним годинама, Комисија их одобрава у износу од 4.558.234 КМ, односно 71,5 % траженог износа.

По основу *осталих трошкова* Компанија је захтјевала износ од 6.017.890 КМ посебно не образлажући ову групу трошкова чије остварење за протекли период и за 2007. годину карактерише стабилност. Извјештај водитеља поступка, детаљно и разложно анализира и своди овај трошак на износ од 5.416.101 КМ. Изведену анализу прихвата у својим коментарима на извјештај и сама Компанија. Комисија потврђује износ од 5.416.101 КМ као Компанији одобрени износ *осталих трошкова* за 2008. годину

На име *осталих и ванредних расхода* Компанија је захтјевом тражила 572.250 КМ, значајно мање него у периоду из 2004. и 2005. године када је у структури овог трошка исказивала расходе искњижавања у процесу издвајања преносних средстава из матичних компанија у износима од 13,7 и 20,5 мил. КМ. И у примјеру ових трошкова Компанија се сагласила са анализом водитеља поступка према чијој процјени ови трошкови износе 500.000 КМ. Комисија прихвата приједлог водитеља поступка и одобрава износ *осталих и ванредних расхода* за 2008. годину од 500.000 КМ.

Компанија у свом захтјеву по основу *трошкова радне снаге* тражи износ од 46.509.494 КМ. Компанија планира остварити одобрени износ за 2007. годину годину од 41,5 мил. КМ, уз 1462 просјечно запослена (податак рачунат на бази стања крајем сваког мјесеца, а на бази остварених сати рада просјечан број запослених је 1479), што даје просјечни трошак бруто плаћа и накнада од 2.365 КМ.

Из детаљне анализе водитеља поступка, примјетно је просјечно повећање овог трошка од 13% што подразумијева повећање броја запослених на укупно 1514. Иако су ДЕРК и умјешачи исказали занимање за образложењем повећања плаћа у Компанији и о тој теми расправљали, сама расправа за то није није понудила увјерљиве разлоге, осим што се Компанија позивала на значајнији пораст трошкова живота у овој години и

намјеру да затраженим повећањем достигне ниво просјечне нето зараде у 2008. години од 1.300 КМ.

С обзиром да Компанија још није усвојила план рјешавања вишка запослених водитељ поступка правилно изводи закључак да се затражено резервисање средстава за ову намјену у наредној години чини посве сувишним. Прихватајући да се у 2008. години задржи просјек достигнутих зарада у 2007. години и оствари запошљавање неопходног кадра Компаније до потребних 1514 извршилаца, Комисија одобрава износ за *трошак радне снаге* у износу од 42.187.655 КМ односно 90,07% траженог износа.

На име трошкова амортизације као највећег трошка на који Компанија у пословању не може утјецати јер је директно зависан од обима средстава у посједу Компаније, Комисија у цијелости одобрава обрачунати износ амортизације у 2008. години од 60.941.140 КМ.

У потребни приход Компаније одобравају се *трошкови камата* у износу од 7.436.880 КМ, у складу са *Тарифном методологијом*, као трошак дуга у оквиру просјечних пондерисаних трошкова капитала WACC, у износу који је и затражен темељем достављених ануитетних планова за постојеће кредите Компаније.

Сходно члану 17. *Тарифне методологије*, подносиоцу захтјева се као оправдани трошак признаје и износ од 1.154.004 КМ по основу обавезе плаћања *регулаторне накнаде* у висини прописаној *Одлуком о утврђивању регулаторне накнаде у 2008. години* ("Службени гласник БиХ", број 93/07).

Компанија је у још једном тарифном поступку истакла захтјев за одобрење *трошкова резервисања*, за 2008. годину конкретно износ од 5.500.000 КМ. У погледу ове врсте трошкова Комисија поступа као и у претходне своје двије одлуке од 31. јануара 2006. и 19. априла 2007. године не одобравајући трошкове резервисања у оквиру потребног прихода за пословање у 2008. години.

Кад је у питању *добит* Компаније, према *Извјештају о пословању за период 01.01-30.06.2007. године*, укупни приходи Компаније су износили 64.359.357 КМ, од тога приход од услуга преноса 62.021.338 КМ, док су укупни расходи 60.842.558 КМ. Остварена добит износи 3.526.799 КМ.

По деветомјесечном обрачуну за 2007. годину укупни приходи Компаније износе 97.585.177 КМ, од тога 93.035.648 КМ од услуга преноса, а укупни расходи износе 91.537.802 КМ. Остварена добит износи 6.047.375 КМ а очекивана добит на крају 2007. године могла би износити око 10 мил. КМ с обзиром да је задњи квартал у години, уобичајено, период са највећом потрошњом електричне енергије.

Иако раније добит у пословању није признавала, уважавајући постигнуте пословне резултате Компаније, Комисија прихвата да јој за 2008. годину унутар одобреног прихода одобри добит у износу од 4.081.426 КМ.

Намјена *тарифа за употребу преносних капацитета прекограничних водова* код транзита одређена је чланом 20. *Тарифне методологије*. Ове тарифе су одређене и примјењују се у оквиру ИТС механизма за земље југоисточне Европе. ИТС механизам је механизам компензације који омогућава покривање трошкова на преносној мрежи који настају услед прекограничних токова. Сходно члану 16. *Тарифне методологије* потребни приход за обављање регулисане дјелатности умањује се за износ осталих прихода који се односе на регулисану дјелатност укључујући нето износ (приход - расход) остварен од прекограничне трговине.

Заједнички ЕТСО механизам који обухвата 26 земаља и 31 оператора преносног система, ступио је на снагу 1. јуна 2007. године. Према обрачуна ЕТС механизма за мјесец јуни 2007. године (закључен тек 4. децембра 2007. године) Босна и Херцеговина је остварила позитивну нето позицију од 1,1 мил. € што је највећи мјесечни приход за БиХ откада учествује у ЕТС механизму. Према информацијама “Независног оператора система у Босни и Херцеговини”, приход од примјене ЕТС механизма у 2007. години могао би износити 10,4 мил. КМ а приход у 2008. години од 11,4 мил. Комисија процјену у износу од 11,4 мил. КМ узима у прорачун потребног прихода за 2008. годину, умањујући га за 17% на име ПДВ-а који Компанија мора да плати на основу фактура за ЕТС механизам, што у коначници представља укупно одобрени износ од 9,462 мил. КМ.

На основу обављене анализе захтјева Компаније, Комисија је оцјенила да реална сума укупних трошкова и расхода Компаније за 2008. годину износи 131.305.111 КМ, односно 119.148.058 КМ по одбитку 9.462.000 КМ као прихода из ЕТС механизма и 2.695.053 КМ као износа амортизације на донирана средства, а који се третира као приход од донација.

Преглед трошкова и расхода дат је у наредној табели.

Трошкови и расходи (КМ)	2007 тражено	2007 одобрено	2008 тражено	2008 одобрено
1	2	3	4	5
Трошкови материјала	6.169.848	5.552.863	6.124.980	5.002.671
Трошкови услуга	8.305.820	5.398.783	6.375.152	4.558.234
Трошкови радне снаге	43.077.265	41.500.000	46.509.494	42.187.655
Амортизација	65.090.988	65.090.988	60.941.140	60.941.140
Трошкови камата	8.036.720	8.036.720	7.463.880	7.463.880
Расходи од финансирања	1.200.000	1.000.000		
Остали трошкови	11.971.394	4.344.710	6.017.890	5.416.101
Остали и ванредни расходи	1.142.000	970.700	572.250	500.000
Регулаторна накнада	1.770.700	1.176.154	1.800.000	1.154.004
Трошкови резервисања	3.916.500		5.500.000	0.00
Добит				4.081.426
1. Укупни трошкови и расходи	150.681.235	133.070.918	141.304.786	131.305.111
2. Приход од ЕТС механизма	6.166.939	7.627.737	7.970.222	9.462.000
3. Остали приходи				2.695.053
Потребан приход (1.-2.-3.)	144.514.296	125.443.181	133.334.564	119.148.058
Енергија (kWh)		13.470.474.350	13.693.526.075	13.693.526.075
Снага (kW)		21.830.000	23.131.000	23.131.000
Просјечна мрежарина (pf/kWh)		0,931	0,974	0,870
Мрежарина за енергију (pf/kWh)		0,605	0,633	0,566
Мрежарина за снагу (КМ/kW)		1,652	1,627	1,454

Енергија на основу које се израчунава просјечна преносна мрежарина износи 13.693.526.75 kWh и састоји се од енергије коју преузимају купци са мреже преноса 11.045.616.075 kWh и енергије која представља билансни вишак свих електроенергетских субјеката у БиХ умањене за испоруке домаћим електроенергетским субјектима од 2.647.910.000 kWh а према Билансу електричне енергије на мрежи

преноса за 2008. годину. Просјечна мрежарина за услуге преноса електричне енергије износи 0,870 pf/kWh.

Преносна мрежарина за снагу и преносна мрежарина за енергију израчунавају се на основу дијела потребног прихода који се прикупља од домаћих купаца а према односу снаге и енергије 35%:65%, у складу са *Тарифном методологијом*.

Преносна мрежарина за снагу износи 1,454 KM/kW и обрачунава се мјесечно купцима на основу збира неистовремених вршних оптерећења у тачкама преузимања. На основу Биланса електричне енергије на мрежи преноса за 2008. годину и података о односу истовремених и неистовремених вршних оптерећења за 2007. годину, одређује се укупни износ фактурисане снаге на годишњем нивоу од 23.131 MW.

Преносна мрежарина за енергију износи 0,566 pf/kWh као однос потребног прихода који се прикупља од домаћих купаца умањен за дио који се односи на снагу и преузете енергије са мреже преноса од 11.045.616.075 kWh.

Предње наведене тарифе, по увјерењу Комисије, осигуравају потребни приход за ефикасно, сигурно и поуздано пословање Компаније, односно омогућавају покриће свих разумно насталих трошкова и расхода у пословању.

У оквирима разумног дискреционог права Комисије да потврди репрезентативност и оправданост свих поднијетих података и тврдњи, да процјени степен вјероватноће остварења свих прогнозираних трошкова и расхода, и у оквирима овлаштења ДЕРК–а да до објективизације увјета за прецизније одређивање тарифа исте одобрава и у складу са конкретним околностима у периоду подношења захтјева за одобрење тарифа (члан 21. *Тарифне методологије*), на основу свеобухватног разматрања свих доказа истакнутих у захтјеву, коначном извјештају водитеља поступка, коментарима подносиоца захтјева и заинтересованих лица (умјешача), Комисија доноси одлуку као у диспозитиву.

ДЕРК ће континуирано пратити ефекте примјене усвојених тарифа задржавајући право подешавања тарифа када оцијени да је то потребно.

Сходно члану 14. *Правилника о тарифном поступку*, подносилац захтјева као регулисани субјекат има обавезу осигурати приступ јавности званично одобреној тарифи тако да овом одлуком одобрена тарифа буде на располагању јавности у његовој главној канцеларији током радних дана и објављена на његовој интернет страници.

У складу са чланом 9.2 *Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини*, против ове одлуке може се покренути поступак пред Судом Босне и Херцеговине подношењем тужбе у року од 60 дана од дана објаве ове одлуке.

Број: 04-28-396-35/07

Предсједавајући Комисије

19. децембра 2007. године

Тузла

Мирсад Салкић